

Recull de recursos

Abril 2003

Mobilitat

La ciutat neix com un punt de trobada, d'intercanvi i de convivència; és concebuda com un espai mixt, divers i compacte que facilita aquestes experiències i activitats amb un mínim de desplaçaments. Però les grans ciutats actuals donen preferència a la circulació de vehicles, sobretot privats, en detriment de la resta d'usos. Cal per tant trobar solucions innovadores per conciliar circulació, vida urbana, seguretat i salut. En aquesta ocasió us volem presentar un recull de recursos per a començar a **millorar la mobilitat i fer del carrer un entorn acollidor** (objectiu 3 del *Compromís ciutadà per la sostenibilitat*).

Us presentem...

Lectures bàsiques

Per començar

Lectures d'aprofundiment

Per qui vulgui saber-ne més

Llibres per a infants i joves

Fins als 16 anys

Materials didàctics

Amb indicació dels nivells educatius

Vídeos, jocs i material multimèdia

Imatges i paraules

Webs

Guia per a navegants

Activitats i visites

Amb indicació dels nivells educatius

Exemples de com posar-s'hi

Mans a la feina!

Altres adreces d'interès

☞ ...Lectures bàsiques

Dekoster, J.; Schollaert, U. *Anar en bicicleta: la solució capdavantera per a les ciutats*. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient; [Luxemburg]: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees, 1999. 60 p.

Manual de treball pel foment de l'ús de la bicicleta a les ciutats.

Desplaçar-se millor dins la ciutat. Barcelona: Autoritat del Transport Metropolità, 2002. [54] p.

Analitza la problemàtica de la mobilitat a les grans ciutats i descriu bones pràctiques d'arreu del món.

En bici per la ciutat. [Barcelona:] Amics de la Bici, 2002. 7 f.

Fitxes molt pràctiques amb consells per als ciclistes.

Fitxes de sostenibilitat. Barcelona: l'Ajuntament, 1999-.

Col·lecció de fitxes amb exemples de bones pràctiques relacionades amb la sostenibilitat. De les editades, tres tracten el tema de la mobilitat: la núm. 10. *El camí escolar*, la núm. 15. *Paviment sonoreductor* i la núm. 18. *Autobusos a gas natural comprimit*.

Guies d'educació ambiental. Barcelona: l'Ajuntament, 1998-.

Tres de les guies editades tracten aspectes de la mobilitat: la núm. 3. *La mobilitat sostenible*, la núm. 8. *Menys soroll millor* i la núm. 12. *En moto, mou-te bé*.

Mobilitat sostenible i segura. Barcelona: Associació per a la Promoció del Transport Públic, 1995-.

Revista monogràfica.

Pacte per la mobilitat: Barcelona. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Via Pública, 2000.

En el marc del "Pacte per la mobilitat" s'han publicat fins a la data d'avui cinc volums: 0. *Pacte per la mobilitat*, 1. *Moure's a peu per Barcelona*, 2. *A Barcelona, sense el meu cotxe: elements per a la reflexió i l'acció a l'escola*, 3. *El camí escolar* i 4. *La xarxa bàsica de circulació de la ciutat de Barcelona*.

Perspectiva ambiental. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat; Fundació Terra, 1995-. [Supl. *Perspectiva Escolar*].

Tres dels monogràfics aporten informació sobre el transport en cotxes, trens i avions.

Perspectiva escolar. 2002, núm. 267. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1975-.

Conté el monogràfic "**El camí de casa a l'escola**", amb articles sobre algunes experiències i altres d'opinió.

Schollaert, U. *La ciudad, los niños y la movilidad*.

Luxemburg: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 2002. 60 p.

Dóna dades sobre la mobilitat en l'àmbit europeu i presenta iniciatives adoptades per diferents autoritats locals pel que fa a la mobilitat dels infants a les ciutats.

☞ ...Lectures d'aprofundiment

Antropologia viària: fonaments per a una disciplina científica. Josep Olives Puig (coor.). [Barcelona]: Fundació Castellet del Foix, 2001. 217 p.

Amb un tracte científic, se'ns presenten nous punts de vista sobre la qüestió viària centrats en la persona.

Autoritat del Transport Metropolità. **Pla director d'infraestructures de transport públic col·lectiu: PDI 2001-2010.** Barcelona: Autoritat del Transport Metropolità, 1 vol.

El cotxe, mesura de totes les coses. Medi Ambient, Tecnologia i Cultura. 1996, núm. 15. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient, 1991-. La problemàtica del cotxe vista des de diferents perspectives.

El transport sostenible, eina d'integració europea: els vehicles euro. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Ports i Transports, 2000. 79 p. Descriu el marc d'actuació dins l'àmbit internacional i els ajuts i eines de suport al sector del transport.

Mobilitat, transport públic i treball. [Barcelona]: Comissions Obreres, [2002?]. 165 p. (Quaderns de l'escola; 4). Recull de ponències on els diferents autors fan reflexions sobre possibles propostes d'intervenció en el desplaçament al lloc treball.

Sanz, A. **Calmar el tràfic.** Madrid: Ministerio de Obras Públicas, Transportes y Medio Ambiente, 1996. 156 p. Tractament extens dels fonaments, tècniques i procediments per reduir l'impacte social i ambiental del trànsit dins les ciutats.

Sanz, A.; Pérez, R.; Fernández, T. **La bicicleta en la ciudad: manual de políticas y diseño para favorecer el uso de la bicicleta....** Madrid: Ministerio de Fomento, 1999. 119 p. Obra de referència per a l'establiment d'un marc de promoció de la bicicleta. Ofereix recomanacions per a la millora del trànsit i la qualitat de vida urbana.

☞ ...Llibres per a infants i joves

Maestre, I.; Travé, M. **En Miru descobreix la ciutat.** Mercè Brió (il.). Barcelona: Fundació RACC, 2002. [28] p. A partir de 3 anys. Una història per reflexionar sobre les conductes referents a l'educació viària.

Mobilitat sostenible. Maig 1998. Barcelona: Associació per a la Promoció del Transport Públic, 1995-. Edició especial. De 12 a 17 anys. Número per a joves que conté quatre històries de còmic sobre la mobilitat en el dia a dia d'una ciutat.

Per les rutes del món. Barcelona: Cruïlla, 1996. 45 p. (Biblioteca interactiva món meravellós. Ciències; 9). A partir de 9 anys. Les imatges a partir de 4 anys. Permet tractar la mobilitat des de diferents punts de vista. Molt atractiu per la qualitat de l'edició.

Portell, J.; Arànega, S. **La bicicleta.** La Galera, 2000. 31 p. (Descobrim; 5). A partir de 3 anys. Manual pràctic amb imatges i vocabulari.

☞ ...Materials didàctics

Alemany, A.; Bladé, G.; Maestre, I. **Educació viària.** Barcelona: Fundació RACC; Enciclopèdia Catalana, 1998. 2 vol.

Secundària. Crèdit variable per profunditzar en el concepte de mobilitat i en la responsabilitat de la conducció.

Alves, I.; Guix, G. **Mou-te per Sabadell.** Sabadell: l'Ajuntament, 2000. 1 vol.

Segon cicle d'educació infantil i primària. Propostes de recorreguts a peu i en autobús. Introdueix alguns aspectes de la relació entre les condicions ambientals, la mobilitat i la qualitat de vida dels ciutadans.

Camps, M. T., et al. **Aprenem a moure'ns tot jugant: 30 activitats per treballar la seguretat viària des del lleure.** 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1998. 64 p. A partir de 6 anys. Recull sintètic d'activitats i jocs.

Capdevila, R. **Les tres bessones i els interrogants** [Document gràfic]. Barcelona: Servei Català de Trànsit, [2002?]. 2 cartells: col.; 60x80 cm. Cartells impresos per les dues cares.

Cicle inicial i mitjà d'educació primària. Es presenten situacions que suggereixen comportaments diferents per reflexionar i obrir un debat (el cinturó de seguretat, travessar el carrer, el lloc per jugar, etc.). Es pot complementar amb el vídeo (vegeu: "Vídeos, jocs, ...").

Educació viària: del pedal al motor. Barcelona: l'Ajuntament, 2000. 2 vol.

Primer cicle de secundària. Material utilitzat per la Guàrdia Urbana de Barcelona per fer reflexionar i fomentar hàbits en la conducció de vehicles de dues rodes.

Franquesa, T., et al. **Hàbitat: guia d'activitats per a l'educació ambiental.** Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació, 1999. 360 p.

Infants des de 4 anys, joves i adults. Guia pràctica amb 50 activitats de caire lúdic per a l'àmbit educatiu formal i no formal. Les activitats centrades o relacionades amb la mobilitat són la núm. 3 ("Dóna'm un respir"), la núm. 7 ("A les fosques"), la núm. 36 ("Circuleu, si us plau!") i la núm. 37 ("Sorolls espantosos").

Projecte "**Adoptem la ciutat**"="Adottiamo la città"

Primària. Material generat per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb l'Ajuntament de Roma. Inclou el marc de referència i la proposta didàctica i diversos fullets temàtics. En destaquem el dedicat a "**Moure's per la ciutat**".

Vols jugar amb el trànsit?: jocs per pensar i circular. 3a ed. Barcelona: Servei Català de Trànsit, 2001. 15 p.

De 8 a 12 anys. Llibret que permet tractar amb la família l'educació i seguretat viària d'una manera lúdica. Inclou un joc de l'oca de la circulació.

☞ ...Vídeos, jocs i material multimèdia

¿Jugamos a... ir por la ciudad?: STOP. Es obligatorio pasárselo bien [Joc]. [Sant Quirze del Vallès]: Educa, 2002. 1 joc de taula. (Cada edad es un juego).

A partir de 5 anys. Recorregut per la ciutat per aprendre a descobrir i respectar les normes bàsiques de seguretat i adquirir un comportament prudent.

Les motos: llums i ombres [Enregistrament vídeo]. Barcelona: l'Ajuntament, c2001. 1 videocasset [VHS]: 48 min. Per a joves i adults. Curs de formació per a motociclistes que, a través de coneguts campions, dona coneixements sobre la normativa, consells bàsics i de precaució per a la conducció.

Les tres bessones a la selva d'asfalt [Enregistrament vídeo]. Barcelona: Servei Català de Trànsit, c2002. 1 videocasset [VHS]: 9 min. Cicle inicial i mitjà d'educació primària. En Tarzan viatja a la ciutat i les bessones li ensenyen conductes per ser un bon vianant.

Les tres bessones i els interrogants [Enregistrament vídeo]. Barcelona: Servei Català de Trànsit, c2002. 1 videocasset [VHS]: 8 min. Cicle inicial i mitjà d'educació primària. Històries que suggereixen comportaments diferents per reflexionar i obrir un debat (el cinturó de seguretat, travessar el carrer, el lloc per jugar, etc.). Material complementari dels cartells (vegeu: "Materials didàctics").

Protegim el nostre planeta, II [Enregistrament vídeo]. Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1992. 1 videocasset [VHS]: 30 min. Segon cicle d'educació primària. El primer dels capítols ens exposa amb detall els efectes del transport motoritzat sobre la contaminació.

Trankicom.moto [Enregistrament vídeo]. Palma de Mallorca: l'Ajuntament, [2002]. 1 videocasset [VHS]: 18 min. A partir de secundària. Històries que presenten personatges amb actituds contraposades per generar debat i conscienciar sobre la normativa i la seguretat en la conducció de motocicletes.

☞ ...Webs

www.bcn.es/infotransit

Web de l'Ajuntament de Barcelona per moure's per la ciutat en transport públic, a peu o en bicicleta. Destaquem la informació i publicacions referents al Pacte per la mobilitat.

www.compartir.org

Un bon exemple per practicar la mobilitat sostenible: web on es pot buscar algú per a compartir el cotxe.

www.emt-amb.com

Web de l'Entitat Metropolitana del Transport. Trobem informació de com moure's per l'àrea metropolitana en transport públic. Enllaços amb TMB, RENFE, FFCC, Taxi, etc.

www.laptp.org

Web de l'Associació per a la Promoció del Transport Públic. Ofereix informació àmplia del transport públic: enllaços, notícies actuals, projectes innovadors, documents, etc.

www.mobilitat.net

Web de la Generalitat de Catalunya dedicada sobretot a trànsit.

☞ ...Activitats i visites

BARNATRESC 2003

Inf.: tel. 609 334 872

A/e: serinfosender@euro-senders.com

Web: www.euro-senders.com/barnatresc/

Per a tots els públics. Una actuació de la Direcció d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona, de l'Associació d'Entitats Excursionistes del Barcelonès i de l'UBAE que promou la pràctica del senderisme urbà a Barcelona.

Bicicleta Club de Catalunya (BACC)

Inf. i inscripcions: tel. i fax. 93 307 71 00

A/e: info@bacc.info

Web: www.bacc.info

Per a tots els públics. Es poden realitzar cursos, tallers, debats i xerrades, i sortides socials i culturals. Ofereixen un servei d'informació així com la possibilitat d'adquirir/llogar l'exposició "La bicicleta a la ciutat". Organitzen el Mercat Universitari de Bicicletes de 2a mà.

BICICLOT

Inf. i inscripcions: tel. 93 307 74 75

A/e: biciclot@biciclot.net

Web: www.biciclot.net

Per a tots els públics, centres educatius i entitats. Ofereixen activitats com: itineraris culturals, turístics i pedagògics, gimcanes, tallers i sessions de formació, suport a les entitats, bicicletades populars, etc. També realitzen estudis i dissenys de plans directors de mobilitat, i venda i manteniment de flotes.

"Com funciona Barcelona"

Ajuntament de Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 93 851 50 57

A/e: comfuncionabarcelona@lavola.com

Web: www.bcn.es/IMEB/program.htm

Secundària obligatòria i postobligatòria. Inclou les activitats: visita a la cabina de control atmosfèric i visita la unitat mòbil de control de soroll.

Guàrdia Urbana

Inf. i inscripcions: tel. 93 310 55 28

Web: www.bcn.es/guardiaurbana

Per a tots els cicles educatius i educació especial. A través del programa "La Guàrdia Urbana a les escoles" s'ofereix tot un conjunt d'activitats d'educació i seguretat viària.

"Taller pràctic d'Hidrogen"

Inf. i inscripcions: tel. 93 219 30 37 fax. 93 219 01 07

A/e: adts@arrakis.es

Web: www.elektron.org/adts

Per a tot tipus de grups organitzats, a partir de 12-14 anys. L'Associació per a la Divulgació de les Tecnologies Sostenibles vol donar a conèixer les noves aplicacions de l'hidrogen per a vehicles elèctrics.

Transports Metropolitans de Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 93 214 80 02

Web: www.tmb.net

Per a primària i secundària, visites i activitats en funicular i telefèric. Només per cicle superior de primària i per secundària, visita al centre de control de metro i autobusos. Per a grups no docents a partir de 16 anys, visites a les instal·lacions de l'entitat (tel. 93 298 70 21; a/e: mperis@tmb.net).

☞ ...Exemples de com posar-s'hi

Agenda 21 Escolar

Iniciativa conjunta de la Comissió de Sostenibilitat i Ecologia Urbana i de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. A la web www.bcn.es/agenda21/A21_ESCOLAR.htm trobareu informació sobre el programa i un resum de tots els projectes del curs passat.

El camí escolar

Proposta per fer del carrer un entorn acollidor i formatiu per als nens i les nenes, i per a totes les persones que s'hi desplacen. Iniciatives similars es coneixen amb diferents noms: el camí amic, etc. Més informació a l'Institut d'Educació, Programa de Promoció de la Salut (Sra. Marta Carranza a/e: mcarranza@mail.bcn.es). Per informació sobre els diferents centres educatius que desenvolupen aquest projecte posar-se en contacte amb el **Centre de Recursos Barcelona Sostenible** (tel. 93 237 47 43).

Operació Ring Ring!

Proposta d'iniciació per anar en bicicleta a l'institut. L'organitza l'entitat **Amics de la bici** oferint activitats per donar a conèixer a l'alumnat, als pares i mares i al professorat els avantatges de fer servir la bicicleta.

Tarja de transport escolar

Campanya per promoure l'hàbit d'utilitzar el transport públic en les sortides escolars. És una tarja de dos viatges a preu reduït.

☞ ...Altres adreces d'interès

Autoritat del Transport Metropolità

Tel. 93 362 00 20 fax. 93 362 00 22

A/e: atm@atm-transmet.org

Web: www.atm-transmet.es

Consorci que té les competències en transport públic a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Transports Metropolitans de Barcelona

Tel. 93 298 70 00 fax. 93 298 73 00

A/e: tmb@tmb.net

Web: www.tmb.net

Denominació comuna de les empreses que presten serveis de transport col·lectiu de viatgers a la ciutat de Barcelona.

Barcelona camina

Tel. 93 301 37 78 fax. 93 302 19 22

A/e: vianants@barcelonacamina.org

Web: www.barcelonacamina.org

Associació que treballa per millorar les condicions de mobilitat i reforçar la seguretat dels vianants.

Amics de la bici

Tel. i fax. 93 339 40 60

A/e: info@amicsdelabici.org

Web: www.amicsdelabici.org

Grup d'usuaris i usuàries per a la promoció de l'ús de la bicicleta.

Recull realitzat per:

Ajuntament de Barcelona

Carrer Nil Fabra, 20 baixos
08012 Barcelona
Tel. 93 237 47 43
Fax. 93 237 08 94
A/e: recursos@mail.bcn.es
Web: www.bcn.es/agenda21/crbs

Horari:

De dilluns a divendres de 9.30 a 14 h – 16.30 a 20 h
Dissabtes d'11 h a 13.30 h

En conveni amb:

Carrer Aragó, 281, 1r 1a
08009 Barcelona
Tel.: 93 488 29 79
Fax: 93 487 32 83
A/e: scea@pangea.org
Web: www.pangea.org/scea